

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1To/1/2013
Identifikačné číslo spisu:	9013899329
Dátum vydania rozhodnutia:	18.09.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Pavol Toman
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:9013899329.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí konanom dňa 18. septembra 2013 v Bratislave, v senáte zloženom z predsedu JUDr. Pavla Tomana a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Gabriely Šimonovej v trestnej veci proti obžalovanému U. E. a spol., pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4 Tr. zák., sčasti dokonaný, sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 a iné, o odvolaniach obžalovaných U. E., M. B., G. V. a X. A. proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 13. septembra 2012 sp. zn. 3 T 1/09, takto

rozhodol:

I. Podľa § 253 ods. 3 písm. a/ Tr. por. účinného do 1. januára 2006 zrušuje sa napadnutý rozsudok v celom rozsahu a vec sa vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

II. Podľa § 262 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 odvolací súd nariaďuje, aby vec bola prejednaná a rozhodnutá v inom zložení senátu.

Odôvodnenie

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo dňa 13. septembra 2012, sp. zn. 3 T 1/09, uznal obžalovaného 1/ JUDr. U. E. za vinného z trestného činu poisťovacieho podvodu podľa § 250c ods. 1, ods. 4 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006 (ďalej len Tr. zák.), sčasti dokonaný a sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Tr. zák. s poukazom na § 88 Tr. zák., obžalovaných 2/ M. B., 3/ G. V. a 4/ X. A. z účastníctva vo forme pomoci k trestnému činu poisťovacieho podvodu podľa § 10 ods. 1 písm. c/ k § 250c ods. 1, ods. 4 Tr. zák. s poukazom na § 88 Tr. zák., ktoré trestné činy spáchali na tom skutkovom základe, že

obžalovaný JUDr. U. E.

potom, čo dňa 10.9.1993 v Komárne v pobočke Slovenskej poisťovne a.s. uzatvoril poistenie svojho osobného motorového vozidla zn. HONDA ACURA NSX, ŠPZ J., rok výroby 1991, č. motora 13011729, č. podvozku JH4NA115XCMOO1646, zakúpeného predtým za sumu 180 000,- Sk (5 974,90 €) začiatkom mesiaca september 1993 od U. V. (nar. XX.X.XXXX), v úmysle zvýšiť hodnotu poisťovaného vozidla, ako pravý doklad o nadobudnutí uvedeného vozidla predložil fiktívnu kúpno-

predajnú zmluvu a faktúru č. 24/8/93 o zakúpení uvedeného vozidla za sumu 3 800 000,- Sk (126 136,90 €) v hotovosti dňa 30.8.1993 od firmy RIKO s.r.o. Košice, následne dňa 5.11.1993 do Slovenskej poisťovne, a.s. pobočka Komárno prostredníctvom Slovenskej poisťovne, a.s. pobočka Lučenec oznámil dopravnú nehodu uvedeného vozidla s jeho úplným zničením, pri vyhýbaní sa čelnej zrážke s neznámym kamiónom a vybočení svojím osobným motorovým vozidlom mimo vozovku, na základe čoho pod č. poistnej zmluvy 24832279/61 a pod č. poistnej udalosti 32-20958/26 mu bola plnením poistnej udalosti Slovenskou poisťovňou, a.s. zaplatená celková suma vo výške 1 106,740 Sk (36 737 €), napriek tomu obžalovaný JUDr. U. E. požadoval do Slovenskej poisťovne, a.s. Bratislava, odštepny závod Nitra vyššie plnenie z poistnej udalosti, a to finančnú čiastku vo výške 3 456 000,- Sk (114 718 €), pričom k takto ohlásenej dopravnej nehode nedošlo a k zničeniu uvedeného vozidla došlo tak,

že obžalovaný JUDr. U. E. v presne nezistený deň v mesiaci október 1993 požiadal obžalovaného X. A. zn. M. o zabezpečenie nafingovania dopravnej nehody jeho osobného motorového vozidla zn. HONDA ACURA NSX, ŠPZ J., ktorý následne vyhľadal obžalovaného M. B., majiteľa nákladného odťahovacieho vozidla zn. Avia, ŠPZ L. a obžalovaného G. V., s ktorými sa dohodol na termíne a spôsobe fingoania dopravnej nehody, k čomu došlo dňa 20.10.1993, kedy sa stretli v skorých ranných hodinách pri Mäsokombináte v Dunajskej Strede, kde naložili na nákladné odťahovacie motorové vozidlo osobný automobil zn. Honda patriaci obžalovanému U. E., z ktorého počas jazdy po ceste tretej triedy medzi obcami Padaň a Padaš v rýchlosti cca 60 km/hod. uvedené vozidlo odistil a na vozovku spustil obžalovaný G. V., ktorý po zbehnutí vozidla mimo cestu do poľa, nalial do vnútra vozidla do priestoru sedadla vodiča benzín z vopred pripraveného kanistra a zapálil.

Za to bol obžalovanému JUDr. U. E. podľa § 250c ods. 4 Tr. zák. uložený trest odňatia slobody na 3 (tri) roky a 6 (šesť) mesiacov nepodmienečne. Na výkon trestu súd obžalovaného zaradil podľa § 39a ods. 2 písm. a/ Tr. zák. do I. (prvej) nápravno-výchovnej skupiny. Súd obžalovanému zároveň uložil podľa § 228 ods. 1 Tr. por. v znení účinnom do 1. januára 2006 (ďalej len Tr. por.) povinnosť uhradiť poškodenej spoločnosti Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s. škodu vo výške 36 737 eur.

Každému z obžalovaných v 2/ - 4/ rade bol podľa § 250c ods. 4 Tr. zák. uložený trest odňatia slobody na 2 (dva) roky s podmieneným odkladom výkonu trestu so skúšobnou dobou v trvaní 2 (dvoch) rokov.

Proti tomuto rozsudku podali obžalovaní v 1/ - 4/ rade odvolania.

Obžalovaný JUDr. U. E. podal odvolanie prostredníctvom oboch svojich obhajcov, ako aj sám doplnil dôvody odvolania.

Obhajca obvineného JUDr. Romža odvolaním namietol nesprávnom a neúplnosť skutkových zistení a na ich základe vyvođených právnych záverov s tým, že odvolaciemu súdu navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a obžalovaného oslobodiť spod skutku kladenému mu za vinu.

Obhajca obvineného JUDr. Švarc v odôvodnení svojho podania namietol nejednoznačnosť a nepresvedčivosť preukázania viny obžalovaného vykonaným dokazovaním, z ktorého nevyplýva úmyselné konanie obžalovaného bez akýchkoľvek pochybností. Svoje tvrdenia podporil dôkazmi o spôsobe zakúpenia predmetného motorového vozidla a jeho cene v čase plnenia z poistnej udalosti. Súčasne sa nestotožnil s tvrdeniami, že obžalovaný kúpil motorové vozidlo len za cenu 180 000 Sk.

Obhajca obžalovaného ďalej poukázal na svedecké výpovede svedka A. U. a spoluobžalovaných V., B. a A., z ktorých vyplýva, že obžalovaný mal dopravnú nehodu a so spoluobžalovanými sa nepozná. Prítom aj znalci v znaleckých posudkoch pripustili minimálnu pravdepodobnosť priebehu nehody spôsobom uvedeným obhajobou, pričom v konaní neboli doteraz produkované priame dôkazy, ktoré by vyvracali túto verziu.

Obhajca obžalovaného taktiež namietol výšku uloženého trestu, ktorý podľa jeho názoru nezodpovedá účelu trestu, keďže od spáchania skutku uplynulo 19 rokov. Súd mal preto aplikovať zmierňujúce ustanovenie podľa § 40 Tr. zák.

Vzhľadom na uvedené odvolaciemu súdu navrhol napadnutý rozsudok podľa § 258 ods. 1 písm. b/, písm. c/ Tr. por. zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol tak, že obžalovaného spod obžaloby oslobodí.

Obžalovaný E. doplnil podané odvolanie o námietku, že v predmetnej trestnej veci nerozhodoval nestranný súd, a to vzhľadom na zaujatosť sudcu JUDr. Juraja Babjaka, ktorý sa dopustil zavinených prietahov. Uvedený sudca bol za to aj neprávoplatne uznaný vinným, avšak odvolací súd rozhodnutie zrušil. Následne pre späťvzatie návrhu bolo disciplinárne konanie zastavené.

Nakoľko sa voči JUDr. Babjakovi viedlo dlhšiu dobu disciplinárne konanie v priamej spojitosti s konaním, o ktorom má rozhodnúť, pričom ku konaniu sa vyjadroval aj verejne na webovej stránke iniciatívy Za otvorenú justíciu, možno mať pochybnosť o jeho nestrannosti a spravodlivom rozhodovaní.

Obžalovaný M. B. v odvolaní, podanom prostredníctvom obhajcu, uviedol, že nebolo jednoznačne preukázané, že skutok sa stal, spáchal ho obžalovaný, ani, že sa obžalovaní medzi sebou poznali. Zároveň namietol neprizvanie tlmočníka k výsluchom obžalovaného vypočúvaného v postavení svedka, aj keď obžalovaný ovláda úradný jazyk len slabo, nakoľko je maďarskej národnosti.

Obžalovaný ďalej zhodnotil vykonané dôkazy, ako aj nezákonnosť získania niektorých dôkazov, a odvolaciemu súdu navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a rozhodnúť, že obžalovaného B. spod obžaloby oslobodzuje.

Obžalovaný G. V. v odvolaní, podanom prostredníctvom svojej obhajkyne JUDr. Evy Skačániovej, namietol nedostatočné zistenie skutkového stavu, keď v konaní neboli rozptýlené pochybnosti o vine obžalovaného, ako aj získanie dôkazov nezákonným spôsobom. Napriek tomu, že obžalovaný je maďarskej národnosti, nebol pri výsluchu poučený o práve na tlmočníka. Takto získaný dôkaz bol následne použitý ako dôkaz o jeho vine, i keď bol ubezpečený, že vypovedá v postavení svedka.

Taktiež nebolo preukázané, že sa obžalovaní navzájom poznali, skutok spáchali spôsobom uvedeným v obžalobe, ani, že konali vo forme nepriameho úmyslu. Pokiaľ ide o spôsob zničenia motorového vozidla, súd neprihliadol na list profesora Ing. Kasanického zo dňa 20. októbra 2004, ku ktorému sa vyjadroval znalec Ing. Dirnabach, pričom žiadny dôkaz nebol spôsobilý zničenie vozidla objasniť.

Z týchto dôvodov obžalovaný odvolaciemu súdu navrhol napadnutý rozsudok v časti, ktorá sa ho dotýka, zrušiť a rozhodnúť vo veci tak, že obžalovaného spod obžaloby podľa § 226 písm. a/, resp. písm. c/ Tr. por. v celom rozsahu oslobodí.

Rovnaká obhajkyňa podala odvolanie aj za obžalovaného X. A. (voči ktorému sa vedie konanie proti ušlému), v ktorom v podrobnostiach odkázala na obsah odvolania G. V.. Odvolaciemu súdu taktiež navrhla, aby napadnutý rozsudok v časti týkajúcej sa X. A. zrušil a vo veci rozhodol tak, že ho spod obžaloby v plnom rozsahu oslobodí.

Najvyšší súd, ako súd odvolací (§ 252 Tr. por.), pred samotným preskúmaním zákonnosti a odôvodnenosti všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým mohli odvolatelia podať odvolanie, i správnosti postupu konania, ktoré predchádzalo rozsudku, skúmal, či nie sú splnené dôvody na postup podľa § 253 Tr. por., pričom zistil, že prvostupňový súd nebol správne zložený.

Najvyšší súd Slovenskej republiky pri rozhodovaní vychádzal z ustanovenia § 31 ods. 1 Tr. por., podľa ktorého z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u

ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Účelom citovaného zákonného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezaťaženému prístupu k procesným stranám alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Toto zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k procesným stranám, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (či. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom. Súvislosťou medzi súdom, ktorý je založený na zákone, a jeho nezávislosťou, ako to vyjadruje článok 6 ods. 1 prvá veta dohovoru („každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu“), garantuje tento dohovor v celoeurópskom rozmere súčasne sudcovskú nezávislosť aj právo na zákonného sudcu. Ústavná úprava súdnej a inej právnej ochrany v Slovenskej republike garantuje obdobne vyjadrené právo na spravodlivý proces (či. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., ďalej len „listina“; či. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uverejnenej pod č. 460/1992 Zb., ďalej len „ústava“, ktoré články dávajú každému možnosť (právo) domáhať sa (zákonom) ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v (zákonom) určených prípadoch na inom orgáne do ktorého tiež zahrňuje aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi (či. 38 ods. 1 listiny; či. 48 ods. 1 ústavy, ktoré články postulujú, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi a že príslušnosť súdu ustanoví zákon).

Rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 31 ods. 1 Tr. por. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 listiny, čl. 48 ods. 1 ústavy), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelennej veci možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaťažato a spravodlivo.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne nemožno však považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaťaženým vzťahom k veci disponuje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že odvoláciu námietku, ktorú obžalovaný JUDr. U. E. prezentoval vo vzťahu k problematike nestrannosti sudcu, je potrebné vnímať ako jeho prevažne subjektívny pohľad na rozhodovaciu činnosť sudcu. Skutočnosť, že predseda senátu prvostupňového súdu je vystavený tlaku disciplinárneho stíhania, ešte samo o sebe neznamena, že daná okolnosť môže signalizovať jeho „zaujatý“ pomer k prejednávanej veci alebo k procesným stranám. Obžalovaný poukázal aj na skutočnosť, že v médiách boli publikované informácie o disciplinárnom stíhaní predsedu senátu, ktoré bolo iniciované na základe jeho podnetu predsedovi Krajského súdu v Banskej Bystrici a v práve prejednávanej veci. Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky samotná okolnosť disciplinárneho stíhania sama o sebe nemôže vzbudiť pochybnosti o objektivite sudcu, no v danom prípade sú tu prítomné aj súvislosti a tie už môžu založiť pochybnosti o objektivite jeho rozhodovania.

Disciplinárne konanie predsedu senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Juraja Babjaka bolo začaté podaním návrhu predsedu krajského súdu dňa 27. novembra 2009. Rozhodnutie v rámci disciplinárneho konania bolo vynesené dňa 6. apríla 2011, ktorým bol predseda senátu uznaný vinným

zo spáchania závažného disciplinárneho previnenia tým, že v predmetnej trestnej veci mal spôsobiť prieťahy. Za to bolo predsedovi senátu uložené disciplinárne opatrenie a to preloženie sudcu na súd nižšieho stupňa. Odsudzujúci rozsudok v predmetnej trestnej veci bol vynesенý dňa 13. septembra 2012. Dňa 31. októbra 2011 na základe odvolania sudcu odvolací súd zrušil rozhodnutie prvostupňového disciplinárneho súdu a vec vrátil tomuto, aby ju v potrebnom rozsahu prejednal a rozhodol. Následne bol návrh na disciplinárne začatie disciplinárneho konania predsedom krajského súdu vzatý späť a konanie zastavené (rozhodnutím zo dňa 21. januára 2013).

Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 3 T 1/2009, zo dňa 11. mája 2010 bolo rozhodnuté o námietke zaujatosti obžalovaného JUDr. E. vznesenej voči predsedovi senátu krajského súdu JUDr. Jurajovi Babjakovi tak, že tento nie je vylúčený z vykonávania úkonov v predmetnej trestnej veci. Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe sťažnosti obžalovaného JUDr. E. proti tomuto rozhodnutiu krajského súdu rozhodol uznesením zo dňa 23. júna 2010, sp. zn. 1 Tost 24/2010 tak, že sťažnosť obžalovaného zamietol.

Konanie prvostupňového súdu v predmetnej trestnej veci sa následne z rozličných objektívnych dôvodov predĺžilo opakovaným odročovaním hlavného pojednávania a odsudzujúci rozsudok bol vynesенý až dňa 13. septembra 2012, teda až po disciplinárnom potrestaní predsedu senátu, a teda za podstatne odlišnej situácie ako existovala v čase rozhodovania najvyššieho súdu vo veci námietky zaujatosti vznesenej obžalovaným v čase konania prvostupňového súdu, ktorá bola vznesená v máji 2010 teda relatívne krátku dobu po začatí disciplinárneho konania. Odsudzujúci rozsudok bol teda vynesенý až po vynesení rozhodnutia prvostupňového disciplinárneho súdu o disciplinárnom previnení predsedu senátu.

Z uvedeného faktografického prehľadu je zrejmé, že pri posudzovaní odvolacej námietky obžalovaného JUDr. U. E. bolo potrebné vziať do úvahy zásadne odlišnú situáciu v porovnaní s tou, ktorá existovala v čase rozhodovania najvyššieho súdu o sťažnosti proti rozhodnutiu krajského súdu o nevyhlásení sudcu na základe námietky zaujatosti obžalovaného.

Podľa okolností daného prípadu vznik situácie - disciplinárne konanie predsedu senátu (ktoré súvisí s prieťahmi v danej veci) môže navodiť dojem vzbudzujúci pochybnosti o nestrannosti zákonného sudcu. Pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva je v danom prípade celkom zjavné, že v čase po rozhodnutí o uznaní viny predsedu senátu JUDr. Juraja Babjaka zo závažného disciplinárneho previnenia a uložení disciplinárneho opatrenia - preloženie na súd nižšieho stupňa (na základe podnetu obhajcu obžalovaného JUDr. E.) dosahuje jeho vzťah k tomuto obžalovanému taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti mohlo sa jeho rozhodovanie v predmetnej trestnej veci (v dobe po disciplinárnom odsúdení) navonok javiť ako nie nezávislé a nestranné.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že sudca Krajského súdu v Banskej Bystrici v čase po tom, keď bol uznaný vinným z disciplinárneho previnenia nemal predsedáť senátu, ktorý meritorne rozhodoval v predmetnej trestnej veci.

Keďže teda rozhodujúci senát prvostupňového súdu nebol správne zložený, Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 253 ods. 3 písm. a/ Tr. por. účinného do 1. januára 2006 napadnutý rozsudok v celom rozsahu zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Banskej Bystrici, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol, a to v inom zložení senátu.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný riadny opravný prostriedok.